

2. PRIPREMA BOLESNIKA

Ispravna priprema bolesnika od osobitog je značaja jer je tu ishodište značajnih predanalitičkih pogrešaka

- Bolesnik mora biti 8 do 10 sati natašte, po mogućnosti 48 sati bez terapije (izuzev vitalno važne terapije)
- Krv se uzima između 7 i 10 sati ujutro
- Prije uzimanja krvi potrebno je 24 sata izbjegavati povećani tjelesni napor, konzumiranje alkoholnih pića i sve vrste lijekova koji nisu od vitalnog značaja
- Ne ukidati lijek kad se određuje koncentracija lijeka u krvi

U tablici su navedene najznačajnije i najčešće pogreške zbog nepridržavanja ispravne pripreme:

Čimbenici	Djelovanje
Prehrana i dodaci prehrani	↑ kolesterol, trigliceridi, glukoza, željezo, ALP
Tjelesni napor	↑ CK, laktat, urat, ubrzanje fibrinolize
Položaj tijela	Stojeći stav: ↑ eritrociti, leukociti, hemoglobin, proteini, kalcij
Doba dana	↑↓ hormoni, željezo, bilirubin, elektroliti, leukociti
Alkohol	Kratkoročno: ↑ glukoza, trigliceridi Dugoročno: ↑ GGT, MCV, ↓ PV, Trc
Pušenje	Pušači: ↑eritrociti, leukociti, karboksihemoglobin, CEA ↓ imunoglobulin, B12

Specifičan pristup pojedinim testovima

Pretraga hemostaze

- Bolesnicima koji su na oralnoj antikoagulantnoj terapiji **ne uzima se** uzorak za pretrage probira na trombofiliju zbog utjecaja terapije na rezultate sljedećih pretraga:
varfarinski oralni antikoagulansi - protein C, protein S, lupus antikoagulans (LAC)
Dabigatran - protein C, LAC i rezistencija na aktivirani protein C (APCR)

Apixaban, rivaroxaban, edoxaban - antitrombin, protein S, LAC, APCR

- Pretrage kojima se ispituje funkcija trombocita (agregometrija) Sedam dana prije izvođenja pretrage bolesnik ne smije uzimati Andol, Aspirin i druge nesteroidne protuupalne lijekove (indometacin, ibuprofen) zbog utjecaja terapije na rezultate pretraga.
Izuzetak su bolesnici kojima liječnik izričito traži pretragu zbog kontrole specifične terapije ili hitne preoperativne obrade.

Određivanje lipidnog statusa

Bolesnik mora biti 12 sati natašte, a 24 sata prije uzimanja uzorka mora jesti laganu, nemasnu hranu.

Određivanje željeza

Bolesnik ne smije piti lijekove (ako je moguće) i sokove obogaćene vitaminima 24 do 48 sati prije uzorkovanja.

Bolesnicima na terapiji željezom uzima se krv 10 dana nakon prekida peroralnih, 3 dana nakon intravenoznih i mjesec dana nakon intramuskularnih preparata.

Sakupljanje 24-satne mokraće

Za sakupljanje 24-satne mokraće prva se jutarnja mokraća izmokri, a potom se cjelodnevno mokri u posudu uključujući i prvu jutarnju mokraću sljedećeg jutra. 24h mokraća se sakuplja u spremnike za 24h mokraću. Količina prikupljene mokraće očita se sa spremnika, a u laboratorij dostavi oko 10mL u epruveti.

U SPP-u, u napomenu naručitelja, potrebno je upisati očitani volumen mokraće.

Za pretragu porfirina u toku sakupljanja potrebno je mokraću prikupljati u spremnike za prikupljanje 24h mokraće ili zaštititi od svjetla oblaganjem prozirnih posuda crnim papirom ili aluminijskom folijom.

Otkrivanje krvi u stolici

PRIPREMA:

Sedam dana prije početka i tijekom testa ne uzimati Andol, Aspirin i druge lijekove protiv bolova (nesteroidne protuupalne lijekove), ni preparate željeza.

Tri dana prije početka testa:

- zabranjeno je jesti: jetrene proizvode (pašteta, kobasice), nedovoljno pečeno crveno meso, bijelu repu, hren, dinju, lubenicu, banane i rajčice, vitamin C, naranče i limune.
- dozvoljeno je jesti: dobro kuhano meso, perad, ribu, jogurt, mlijeko, žitarice, kuhano voće i povrće, salate, koštunjavo voće i kikiriki.

Test treba odgoditi kod proljeva, menstruacije, krvarenja iz hemoroida i urinarnog trakta.

Određivanje kalprotektina u stolici

Pretraga se ne preporučuje ukoliko bolesnik uzima nesteroidne protuupalne lijekove (Aspirin, Andol, Ibuprofen...) i ne izvodi se za vrijeme menstrualnog krvarenja. **Uzorak stolice ne smije biti stariji od 3 dana.**

Uzorci se ne zaprimaju petkom.

Određivanje koncentracije alkohola u krvi

Koža na mjestu uboda ne smije se dezinficirati etanolom već izopropilnim alkoholom.